

III. 14.

no. 166
pag. 3-6 nylandska socknar i mörke
Fidhor

937

1

Svenska landsmålsföreningen i Helsingfors.

Agrariske plägseder från några

nyländska socknar

(uppt. af Huvd. G. E. Lindström)

Ågrariska plägseder i några sydanska
socknar

2) Vid säningen går sädesmannen med en skäppa
under vänstres armen och sår. Skäppan uppbäres
af en jord, som sädesmannen bör öfver högra axeln.
Denna är seden i Spunwa, Kyrkstätt, Lebo, Helsing, Turky.
Vid sädden besås i hvarje kvarf en ungefär 7 steg
bred del af tegn. Den kallas "fjärä" och märkes an-
tingen med "fjärästicker", som stickas ned i jorden
eller genom en fjära, som uppdrages med en s. k.
"fjäraklabb" (liknande en träklubb med långt skaft
och hvass ägg lusen med fjäras). Det enare sker i Spunwa
och Kyrkstätt socknar; det förra ätes i Helsing
och Lebo.

Käp och hvete afmätas med lic.
Kägen i svejgiland afmätas dock ännu med skära.
Om flera sädeslag äro fuktiga, hvilket stundom
händer, så de afmätas tidigt om morgonen, så få
de ligga och torka, förr än de hopbindas.
Detta i Helsing.

Korn och hafre afmätas med lic, få ligga och
torka först, om de äro fuktiga, och sättas sedan
i sätar skundat. Så sker det i Spunwa, Kyrkstätt,
Lebo, Helsing och Turky.

3) Käp och hvete, så de afmätas med lic, upptegas van-
ligen af kvinnfolket med råfsa och göres till "bambur".

(enå kärpar), de där sidan bindas af yngre, gossar eller flickor. Så är fallet i Helsinge, Lebo, Tuelby.

Skäran
bindning

Kägen afmålas ännu på flera ställen ^{med} skära. Då bilas den, som skär, "bandon" med det samma, som sidan bindas af yngre. Blandas sedan i Sjundeå ännu. Bondona sättes sedan, om de äro fuktiga, i mindre skylar, som kallas "kvänkor". Sedan de torkat sättes de i större skylar j. l. o. m. i stora städkar.

Skylar, skäran

Slik är sedan i (Helsinge), Lebo, Hyrkelått, Sjundeå.

L

4) Vid säningen skall man hafva äskviggan i sädeskäppan, så vander god äring det kommande året. Så har för någon tid sedan brukats i Sjundeå Torrtuesday (förstas tuesday i sydet) är en förkastad dag, så skall hvarken säas eller sätas. Så anses i Sjundeå, Hyrkelått, Lebo och Helsinge.

Så

8) På frågorna i num. 5, 6, 7 kunna ej svar gifvas.

8) Så man skär eller slår med kje i sista säden, keppas man att få skära sista stråna, och då, som så lyckas, säges på fast "haran". Så är fallet i Helsinge och Lebo. Frågorna i 9-13 kunna ej besvaras.

Sk. L

Efter skördens slut bestås åt skördet "skördet" med smörgås och en sup. Stundom har man t. o. m. öl bryggt för skördet. Så brukas i Sjundeå och Helsinge. Dess utom hållas danser efter skördens slut i Sjundeå. Frågorna i 14-21 kunna ej besvaras.

Sk. I

j. L

22) Flygande ormar "flogormar" skall man förvara

hafva sitt i Helsinge.

- 1 Spenså har man ofta träffat på "skogsejungfrun", som berättas vara fager och fin framtida, men bak uskälkad som ett segtråg.

Kop. V.W.

Med henne skau man t.o.m. hafva aflat barn, berättas det i Helsinge och Spenså.

- 2 Om drakar, som ligga och rufva på sina skatter, vet man förtälja i Helsinge, Esbo och Tusby. Dessa skatter, nedgräfnas i jorden såsom de äro, kallas

- 1 "Drakabon". I Tusby har jag hört en sägen, att människor, som aflidit, skola hafva förvandlats

Kop. U.W.

til drakar och ligat öfver skatter, som de gömt nidan de lifde.

- 2 Öfver slike drakabon prästas eldars brinnande stund, och kastar man stål, dunså, skau man på skatteorna. Därom förtäljas i Helsinge, Esbo, Tusby, Spenså, Kyrkslätt.

- 1 "Tontar" tror man finnas i boningshus, rias staden fl. ställen. I äldre tider har man t.o.m. fört åt dem mat, gröt och mjölk m.m. Berättas i Helsinge, Spenså.

- 2 "Skogsrådet" omnämnas också. Det uppträder i märkligt gestalt och äger många skatter. Så i Spenså och Helsinge

- 2 "Vecken", ett andeväsende i naturen, tror ^{man} på.

Kop. U.W.

Den visar sig för det mesta i kvinnogestalt med långa brööst den hon, stånke på en sten eller strand, tvär och kastar upp öfver ålarna. Detta i Helsinge, Esbo och

Tusky, lebo, Hytteläte och Spundeä

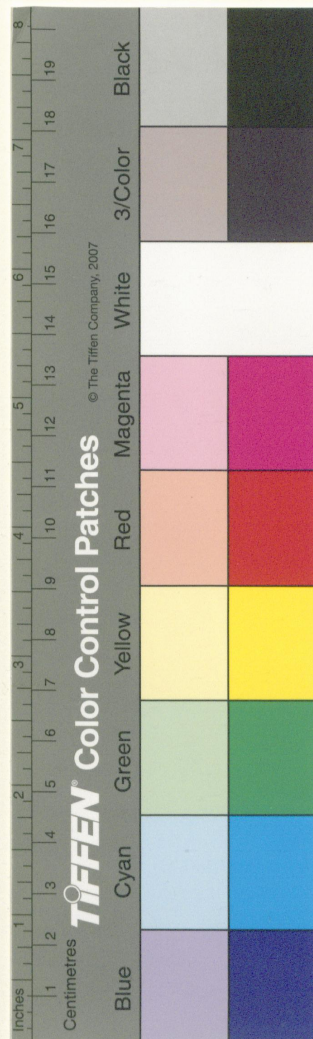
L | "Maran", ett andeväsende, som anses plåga och
oroa folk i sömnen och t. o. m. kreatur, tröskman
ännu på, hvilket är fallet i Helsing, lebo, Hytteläte, Spundeä

L | Bat mot maran, som han kallas på folk-
språket, är stål, som man skall taga med sig
i sängen. Då kreatur "rides" av maran, skall
man slå en knif eller något stål afan om krea-
turet, så upphör maran att rida |

Då frågorna i 23-26 kunna ej svar gifvas

negr L | 27) Om fettidag skall man åka omkring med häst
och ropa "långt lin", så främjas linvärtens det föl-
jande året, eller också åker man kälke utför
høge backar och hurar "långt lin", och det anses
hafva samma värkan. Helsing, lebo. |

negr L | Om julafton intages halan att bedas på golvet
Den bestänkes med en sup brännvin och öl förr
än den utbreddes. Några strån ^{tagas} sedan i handen och
kastas upp i taket mellan sparrarne och takbrädr-
na. Under det man kastar, säger man: "Nu sör jag
råg" Då på tagas andre gången halan i näfven
och kastas i gjen, under det man säger: "Nu sör
jag korn". Så fortfar man vanligtvis, tills alla
söveslag äro utiädda. Fastnar det då många strån,
blir det god äring, fastnar åter endast få, blir det dåligt.
Så för ej påss i halmen, medan den är på golvet, ty
då blir det svart att i rågen det kommande året.

negr

L. Fläsk brukas allmänt om julen till minne
af Frös gatt. O! har man likaledes och det
är vanligen det första, hvarmed gäster väljäs
om helgen, så de insmaka sig, detta är åtminstone
fallet i Helsing. På afrika frågor kunna ej svaras.
En stor del af här afven nämnda pläges äga
ännu sin tillvaro, andra hafva dock smärningens
fallet i glömska. Genom upplysningens invärkan
hafva många vidkepliga bruk ansetts förkastliga
och upphört och blott dunkla minnen fortleva
nu mera sällan sagas och skrocks, ur hvilka jag
för att öka dessa mina meddelanden gjort ett
och annat utdrag.)

Dessa meddelanden förskrifva sig ^{de af svenskar beteckna} från
Helsing, Tuusby, Lebo, kyrkslätt och Spundee,
alla i Nylands län af Storfurstendömet
Finland.)

Meddelade af student J. L. Lindström, hvar-
de till Nylands nation vid Helsingfors
universitet.

28 hvarfvel under = loppkärning loppkärsk
L. När det regnar ett mildt, ljukt regn, under det
solen skimer, säger man, att "Jesus kädar
kärnen sin" Lptr.
Se 8, "kärn". Så kallas
det.

Regel. hvarfvel under? öfver
kärnsgrät.

= kärns

